

Prikaz publikacije „DEFINISANJE TERORIZMA“ autora prof. dr emeritusa Aleks P. Šmida

PRIKAZ KNJIGE

UDK 323.28:343.9.02(048.83)

DOI 10.7251/DEFSR2353131D

COBISS.RS-ID 138680321

Petar Đukić¹

Publikacija – izvještaj pod nazivom „Definisanje terorizma“, autora profesora emeritusa Aleksa P. Šmida (1943), objavljena je u martu 2023. godine, od strane Međunarodnog centra za borbu protiv terorizma. Pored apstrakta, izvještaj je podijeljen na pet dijelova: Uvod; Psihologija terora – faktor straha i prijetnje; Definicije; Zaključak i Dodatak: Izbor definicija/opisa terorizma. Na kraju, navedena je bibliografija i podaci o autoru.

Profesor doktor emeritus Aleks P. Šmid (*Alex P. Schmid*) vodeći je svjetski stručnjak za bezbjednost i protiv-terorizam i saradnik Međunarodnog centra za borbu protiv terorizma. Između 1978. i 2018. godine, Aleks Šmid je bio profesor na Univerzitetu Lajden, Univerzitetu Erasmus (Rotterdam) i Univerzitetu Sent Endruz, kao i gostujući profesor na drugim univerzitetima, uključujući Harvard i Nanjang. Emeritus Šmid je dopisni član Kraljevske holandske akademije umjetnosti i nauka. Takođe, između 1999. i 2005. godine, dr Šmid je bio glavni službenik Ogranka za prevenciju terorizma UNODC-a u Beču. Od 2009. godine, on je jedan od tri direktora Inicijative za istraživanje terorizma, konzorcijuma instituta i naučnika koji ulažu zajedničke napore na planu proučavanja terorizma.

Izvještaj pod nazivom „Definisanje terorizma“ rezimira i nadovezuje se na neke od prethodnih konceptualnih radova autora. Pojam terorizma stalno biva definisan i redefinisano², a ovaj rad nudi dobar konceptualni

¹ Master menadžer bezbednosti

Doktorand na Fakultetu bezbednosti Univerziteta u Beogradu

Naučni saradnik Evropskog defendologija centra, Banja Luka

² Kada je ovaj autor, 2014. godine, guglao „definiciju terorizma“, dobio je 48 miliona rezultata; u 2019. bilo je 136 miliona, a do sredine 2022. godine bilo je 238 miliona rezultata.

okvir koji može biti iskorišten za prevazilaženje brojnih nedoumica sa kojima se suočavaju države i međunarodne organizacije. Rad je utoliko značajniji jer je napisan od strane vodećeg svjetskog stručnjaka koji je, na neki način, sistematizovao i sumirao svoja prethodna naučna dostignuća na planu definisanja terorizma. Autor piše lakim, jednostavnim i razumljivim stilom, na engleskom jeziku. Budući da se Izvještaj sastoji od svega 45 stranica, čitalac ga može pročitati veoma brzo. Rutina i iskustvo profesora Šmida lako se daju primijetiti.

Profesor emeritus Šmid definisanju terorizma pristupa iz pet različitih uglova:

- fokusirajući se na istoriju terorizma;
- fokusiranjem na psihologiju „terora“ (faktor prijetnje i straha);
- fokusiranjem na oblike političkog nasilja koji nemaju obilježja terorizma;
- fokusiranjem na teroristički akt i
- fokusiranjem na teroriste.

Svaki od navedenih pristupa autor detaljno obrazlaže. Na početku, on govori o etimologiji, istorijskim korijenima i razvoju pojma „terorizam“. Zatim, profesor Šmid definiše terorizam u odnosu na faktore prijetnje i straha. Prema Šmidovom konceptu, terorista koristi nasilje ili prijetnju usmjerenu prema direktnoj žrtvi (meta napada) ali, putem sredstava masovne komunikacije, on pogađa i svoj krajnji cilj, odnosno veću grupu ljudi koja osjeća intenzivan strah na kolektivnom nivou – teror. Ovakav ciklus autor naziva „psihologija terora“. U nastavku svog rada, profesor emeritus pravi distinkciju između terorizma i drugih vidova političkog nasilja – međudržavni rat, građanski rat, državna represija, genocid, etničko čišćenje, vojni puč i dr. Nakon toga, autor daje definicije terorizma u odnosu na teroristički akt, a zatim i u odnosu na samog izvršioca terorističkog akta – teroristu. Dakle, autor na veoma koncizan način definiše pojmove „teroristički akt“ i „terorista“.

U drugom dijelu rada, profesor emeritus Aleks P. Šmid podsjeća na važnu činjenicu da definicije svih pojmova, uključujući i pojam terorizma, odražavaju interese onih koji te pojmove i definišu. Polazeći od ove pretpostavke, autor se okreće krucijalnom pitanju – „moći definicije“. Ko bi trebalo da ima autoritet da upravlja javnim diskursom, označavajući

neku manifestaciju politički motivisanog nasilja „terorističkom“ i, implicitno, isključujući druge oblike političke militantnosti iz definicije terorizma? U tom kontekstu, profesor Šmid govori o pet aktera:

- teroristi;
- masovni i socijalni mediji (sredstva javnog informisanja);
- nacionalne vlade;
- Ujedinjene nacije i
- akademska zajednica.

U nastavku rada, autor upravo predstavlja i ukratko objašnjava određene definicije terorizma date od strane navedenih aktera. Različitost tih definicija plod je, upravo, njihovih različitih interesa. Dakle, nemogućnost iznalaženja zadovoljavajuće definicije terorizma rezultat je političkih razloga, odnosno interesa onih političkih aktera koji štite svoje interese, a ne i limitiranosti društvenih nauka.

Na kraju, poslije zaključka, autor ostavlja Dodatak: Izbor definicija/opisa terorizma. U ovom dodatku, autor navodi veći broj definicija terorizma, bilo da su iste plod rada međunarodnih organizacija, nacionalnih vlada ili različitih autora iz naučnog i stručnog svijeta.

Profesor emeritus, doktor Aleks P. Šmid, ostavio je dubok trag u istoriji razvoja nauke bezbjednosti. Prvi svjetski autoritet iz oblasti borbe protiv terorizma, iako u poznim životnim godinama, pokušava sublimirati svoj bogati naučni opus i ponuditi praktična rješenja službama bezbjednosti, vladama nacionalnih država i međunarodnim organizacijama. Ovaj njegov izvještaj predstavlja značajno djelo, imajući u vidu svu kompleksnost terorizma kao fenomena.

Evropski pokret u Bosni i Hercegovini

"Orden naroda, građanki i građana Bosne i Hercegovine"
kraća verzija-"Orden Evropskog pokreta u BiH",
koji je ustanovljen 15.12.2010. godine, povodom
ukidanja Vznog režima za građane BiH,
uručuje za posebne zasluge

**Prof.dr
Duško Vejnović**

Redovnom profesor u Univerziteta u Banjoj Luci za predmete Sociologija, Sociologija sporta, Sociologija slobodnog vremena, Bezbjednosne nauke; Predsjedniku Evropskog defendologija centra u Banjoj Luci, Predsjednik Udruženja nastavnika i saradnika Univerziteta u Banjoj Luci, Predsjednik naučnog udruženja Sociološki diskurs u Banjoj Luci, Glavni i odgovorni urednik naučnih časopisa Defendologija i Sociološki diskurs, Osnivač i utemeljitelj Defendologije kao nauke o zaštiti, odbrani i bezbjednosti na naučnom diskursu zaštita+odbrana= bezbjednost, značajan doprinos razvoju nauke i visokog obrazovanja u BiH sa jasnom porukom da "Obrazovanju treba vratiti obraz".

Dobitnik je Povelje Kapetan Miša Anastasijević 2019 godine iz Srbije za izuzetan doprinos razvoju nauke i obrazovanja, te dobitnik je Plakete Grada Banja Luka 2022.godine za izuzetan doprinos razvoju nauke i obrazovanja, od 1995. godine do danas daje veliki doprinos razvoju tzv.trećeg sektora-tj razvoja nevladinih organizacija u BiH i regionu.

Evropski pokret u BiH apsolutno podržava zalaganje i angažman uvaženog prof.dr Duška Vejnovića, kao jednog od najvećih intelektualaca i posebno zaslužnih pojedinaca Bosne i Hercegovine.

**U Sarajevu, Bosna i Hercegovina
Parlamentarna Skupština BiH
27.03.2023.godine**

**Predrag Praštalo
Predsjednik
Evropski pokret u BiH**

***Evropski pokret
u Bosni i Hercegovini***

"Orden naroda, građanki i građana
Bosne i Hercegovine"
kraća verzija-"Orden Evropskog pokreta u BiH",
koji je ustanovljen 15.12.2010. godine, povodom
ukidanja Viznog režima za građane BiH,
uručuje za posebne zasluge

**Prof.dr
DUŠKO VEJNOVIĆ
REDOVNI PROFESOR UNIVERZITETA
U BANJOJ LUCI**

U Sarajevu, Bosna i Hercegovina
Parlamentarna Skupština BiH
27.03.2023.godine

Predrag Prašalo
Predsjednik
Evropski pokret u BiH

Veliko priznanje glavnom i odgovornom uredniku,
prof. dr Dušku Vejnoviću,
redovnom profesoru Univerziteta u Banjoj Luci